

Ksiądz prof. dr hab. Jan Łach **(15 VI 1927 – 31 VIII 2013)**

Ksiądz prof. Jan Łach urodził się 15 czerwca 1927 r. w Gorzkowie, w powiecie Bochnia, jako pierwszy z siedmiorga rodzeństwa syn Feliksa i Katarzyny z domu Bajda. Ochrzczony w kościele parafialnym pod wezwaniem św. Stanisława Biskupa i Męczennika w Brzeźnicy (parafia istnieje od XI w.) przez ks. kanonika Wojciecha Śnieżnickiego († 1935), przystąpił w 1937 r. do Pierwszej Komunii świętej.

Pierwszą klasę szkoły powszechnej rozpoczął w 1934 r. w Gorzkowie. Po czterech latach został zapisany do Szkoły Powszechnej im. Stanisława Jachowicza i przyjęty do klasy czwartej, którą ukończył tuż przed wybuchem wojny. Do piątej klasy szkoły powszechnej oraz następnych, do klasy siódmej włącznie, uczęszczał podczas wojny. Następnie zapisał się do Szkoły Handlowej (Handelschule), która istniała jeszcze tylko dwa lata. Uczęszczając do tej szkoły, w której uczyli nauczyciele gimnazjalni, przygotował się w tajnym nauczaniu do egzaminów przed nauczycielami, których wyrzucono z Poznańskiego w okolicy Bochni. Zaliczył pierwszą i drugą klasę gimnazjum. Najczęściej pomagał mu w przygotowaniu materiału do nauczania ks. Aleksander Szymański, który, również wyrzucony z Poznańskiego, należał do grona tajnie nauczających.

Po zakończeniu działań wojennych Jan Łach rozpoczął w marcu 1945 r. naukę w Gimnazjum im. Kazimierza Wielkiego w Bochni. Po ukończeniu trzeciej klasy gimnazjalnej zapisał się, za poradą ks. Stanisława Łacha, swojego stryja, do czwartej klasy Gimnazjum im. Kazimierza Brodzińskiego w Tarnowie i zamieszkał w tamtejszym Niższym Seminarium Duchownym. Po ukończeniu czwartej klasy uzyskał tzw. małą maturę, która uprawniała do przejścia do klas licealnych. W 1947 r. ukończył dwuletnie liceum i uzyskał maturę, po czym wstąpił do Wyższego Seminarium Duchownego w Tarnowie. Przygotowując się do kapłaństwa w okresie apogeum stalinizmu, klerycy na polecenie biskupa uczyli się w seminarium różnych zawodów, które mogliby wykonywać w przypadku, gdyby w przyszłości trzeba było utrzymywać się z pracy własnych rąk. 4 maja 1952 r. diakon Jan Łach z rąk bp. prof. dr Jana Stepy otrzymał święcenia kapłańskie.

Pierwszą placówką duszpasterską ks. Jana Łacha był wikariat w parafii Rzezawa. Na polecenie biskupa zapisał się na Wydział Teologiczny Uniwersytetu Jagiellońskiego celem

kontynuowania studiów z zakresu biblistyki. Magisterium z tego zakresu uzyskał w 1952 r. na Uniwersytecie Jagiellońskim na podstawie pracy *Zapowiedź Eucharystii w Ewangelii Janowej, rozdz. 6*, której promotorem był ks. prof. Piotr Stach. Studia kontynuował w roku akademickim 1952/1953 na seminarium naukowym prowadzonym przez ks. prof. Aleksego Klawka. W 1953 r. bp Jan Stepa polecił mu zapisać się na studia specjalistyczne na Wydziale Teologii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Nocnymi pociągami docierał do Lublina i wracał do Rzeszawy. W tym okresie prowadził lekcje religii w Szkole Podstawowej w Borku, uczył też w Rzeszawie i w Ostrowie Szlacheckim. W 1955 r. uzyskał na KUL-u licencjat na podstawie pracy *Arcybiskup Albin Symon jako biblista*, napisanej pod kierunkiem ks. prof. Feliksa Gryglewicza.

Rozprawę doktorską pisał w latach 1955-1957 pod kierunkiem ks. prof. Eugeniusza Dąbrowskiego. Wraz z ks. Józefem Kudasiewiczem i ks. Józefem Homerskim 17 grudnia 1957 r. miał obronę rozprawy doktorskiej, której temat brzmiał: *Ostatnia Wieczerza w świetle dokumentów z Qumran*. Wyeksponował w niej szczególnie opis uczty zrzeszenia qumrańskiego oraz charakterystyczne datowanie związane ze świętowaniem uczty paschalnej (tzw. kalendarz słoneczny, jego istnienie i stosowanie w czasach Jezusa Chrystusa obok kalendarza księżycowego).

Uzyskawszy stopień doktora, otrzymał od swego biskupa polecenie wyjazdu na specjalistyczne studia biblijne do Rzymu, ale przez kolejne dziesięć lat władze państwowe odmawiały mu wydania paszportu. W tej sytuacji w 1958 r. podjął wykłady z biblistyki, o co zabiegał w Tarnowie ks. Bronisław Dąbrowski, późniejszy sekretarz Konferencji Episkopatu Polski i arcybiskup, w Wyższym Seminarium Duchownym Księży Orionistów w Zduńskiej Woli. Rok później, w rodzimej diecezji powierzono mu nauczanie przedmiotów biblijnych i liturgii w Wyższym Seminarium Duchownym w Tarnowie.

W 1967 r. ks. dr Jan Łach otrzymał paszport i wyjechał do Rzymu. Dzięki pomocy ks. prałata Władysława Rubina, późniejszego kardynała, udało mu się spędzić czas wakacyjny w Loreto, gdzie zamieszkał u sióstr nazaretanek. Wczesną jesienią zamieszkał w Papieskim Instytucie Polskim w Rzymie. Rychło nawiązał kontakt z ks. prof. Beniamino Wambacciem, sekretarzem Papieskiej Komisji Biblijnej, ustalając, że będzie składał w roku akademickim 1967/1968 licencjat biblijny przed Papieską Komisją Biblijną. Pod koniec 1967 r. złożył egzamin bakalaureatu, na który składały się przede wszystkim języki biblijne, introdukcje i historia czasów biblijnych, po czym udał się w podróż studyjną do Ziemi Świętej. Zamieszkał w Studium Biblicum Franciscanum, zaliczając tam semestr wykładów. Wiosną 1968 r. złożył egzaminy licencjatu biblijnego i otrzymał z rąk kard. Eugeniusza Tisseranta

dypłom licencjata nauk biblijnych Następnie zapisał się na rok doktorski na Papieskim Instytucie Biblijnym, a po jego zaliczeniu oraz na podstawie pracy zatytułowanej *Messias David in Targumim Librorum Samuelis et Chronicorum*, napisanej pod kierunkiem ks. prof. Rogera Le Déaut, otrzymał tytuł Candidatus ad Lauream in Re Biblica.

Otrzymawszy propozycję kard. Stefana Wyszyńskiego, przebywającego wówczas w Rzymie, zatrudnienia w Akademii Teologii Katolickiej, zamieszkał w Warszawie w domu Sióstr Sług Jezusa przy ul. Teresińskiej, a następnie – razem z ks. Andrzejem Suskim, obecnie biskupem ordynariuszem w Toruniu – we własnym mieszkaniu. W 1969 r. otrzymał etat adiunkta przy Katedrze Teologii Biblijnej na Wydziale Teologicznym ATK. Dwa lata później, w 1971 r., odbyło się kolokwium habilitacyjne na podstawie rozprawy *Jezus Syn Dawida. Studium egzegetyczno-teologiczne* i w 1972 r. otrzymał zatwierdzenie stopnia doktora habilitowanego teologii oraz tytuł docenta, a także został kierownikiem Katedry Teologii Biblijnej. Tę ostatnią funkcję pełnił przez 28 lat, czyli do przejścia na emeryturę. Organizował Zaoczne Studium Teologii Ogólnej dla świeckich (potem mogły na nie uczęszczać jedynie siostry zakonne) i Zaoczne Studium Pastoralno-Biblijne przeznaczone dla księży. Dla obu przygotował programy nauczania.

W 1976 r. pozytywnie zakończyło się postępowanie do tytułu profesora nadzwyczajnego, zatwierdzonego w 1980 r. przez Centralną Komisję do Spraw Nadawania Tytułów Naukowych. W latach 1980-1983 i 1986-1990 ks. prof. Jan Łach był dziekanem Wydziału Teologicznego ATK. W 1987 r. zakończyło się postępowanie o nadanie tytułu profesora zwyczajnego, zatwierdzonego w tym samym roku przez Centralną Komisję.

W latach 1990-1996 ks. prof. Jan Łach pełnił przez dwie kolejne kadencje funkcję rektora Akademii Teologii Katolickiej. Nawiązał wtedy bliższe kontakty z innymi wyższymi uczelniami warszawskimi i został przyjęty do grona rektorów uniwersytetów polskich. Owe kontakty i przyjaźnie zaowocowały, gdy ATK przekształcała się w Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego. Osobny dział zajęć pojawił się z związku z przynależnością ATK do Federacji Uniwersytetów Katolickich (FIUC) oraz Federacji Uniwersytetów Katolickich Europy (FUCE). Po zorganizowaniu spotkania FUCE w ATK, został w 1991 r. wybrany do Prezydium tej Federacji, reprezentując akademickie ośrodki teologiczne z Europy Wschodniej.

Pod kierunkiem ks. prof. Jana Łacha powstało ponad 50 prac magisterskich, z których wiele zostało uznanych za prace licencjackie w zakresie teologii, oraz 17 rozpraw doktorskich. Napisał też kilkanaście recenzji rozpraw doktorskich. Uczestniczył w 23 przewodach do uzyskania stopnia doktora habilitowanego i był recenzentem dorobku

naukowego 21 osób w postępowaniu do tytułu naukowego profesora. Był również superrecenzentem dorobku naukowego 4 kandydatów do tytułu naukowego profesora. Od 2004 r. był członkiem zwyczajnym Stowarzyszenia Biblistów Polskich, zaś w 2008 r. został członkiem honorowym SBP.

Ksiądz prof. Jan Łach otrzymał następujące nagrody i odznaczenia: Nagroda Ministra Edukacji Narodowej III stopnia za osiągnięcia naukowe (1973); Nagroda Ministra Edukacji Narodowej II stopnia za osiągnięcia naukowe (1979); Nagrody Ministra Edukacji Narodowej w latach 1991, 1992 i 1995; Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski (1990), Krzyż Oficerski Orderu Odrodzenia Polski (1999); Medal Jubileuszowy Archidiecezji Warszawskiej (1999) oraz liczne nagrody rektorskie. Otrzymał też godność kapelana Ojca Świętego (1991) oraz prałata honorowego Jego Świątobliwości (1995). W 2012 r. za wybitne zasługi w pracy naukowo-badawczej i osiągnięcia w dziedzinie dydaktycznej został odznaczony przez prezydenta RP Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski.

Już w okresie pełnienia funkcji dziekana Wydziału Teologicznego ATK, a później rektora ATK, ujawniły się choroby wymagające skomplikowanych zabiegów chirurgicznych. W 2000 r., mając 73 lata, ks. prof. Jan Łach przeszedł na emeryturę. Wyjechał z Warszawy i zamieszkał w Gorzkowie, w miejscowości swego urodzenia, służąc pomocą w Instytucie Teologicznym w Tarnowie i podejmując semestralne wykłady monograficzne dla teologów-licencjuszy. Udzielał się też w pracach duszpasterskich i prowadził rekolekcje dla kapłanów.

Ks. prof. Jan Łach zmarł 31 sierpnia 2013 r. Msza św. żałobna została odprawiona 5 września w Gorzkowie, zaś nazajutrz, 6 września, w bazylice św. Mikołaja Bochni była sprawowana Msza św. pogrzebowa. Uroczystości pogrzebowe zgromadziły liczne delegacje uczelniane, duchowieństwo i wielu wiernych. Tegoż dnia ks. prof. Waldemar Chrostowski, przewodniczący Stowarzyszenia Biblistów Polskich, oraz ks. dr hab. Piotr Tomasik, dziekan Wydziału Teologicznego UKSW, wraz z grupą pielgrzymów sprawowali Mszę św. w intencji Zmarłego na Taborze, górze Przemienienia Pańskiego, w Ziemi Świętej. Ciało Zmarłego spoczęło na cmentarzu parafialnym w Brzeźnicy koło Bochni.

Ks. prof. Waldemar Chrostowski, SBP 1

Źródła:

1. *Życiorys naukowy Ks. Prof. dr. hab. Jana Łacha*, Wydruk komputerowy, bmrw, ss. 2.
2. R. Bartnicki, *Potrójny jubileusz Księdza Profesora Jana Łacha*, Zeszyty Naukowe Stowarzyszenia Biblistów Polskich 5/2008, s. 345-356.

3. W. Chrostowski, *Ks. prof. Jan Lach, Qumran i qumranologia (1947-1957-2007)*, Zeszyty Naukowe Stowarzyszenia Biblistów Polskich 5/2008, s. 357-367.

4. W. Chrostowski, *Ksiądz prof. zw. dr hab. Jan Łach – zarys biografii naukowej*, [w:] W. Chrostowski, B. Strzałkowska (red.), „*Patrzmy na Jezusa, który nam w wierze przewodzi*”. *Księga pamiątkowa dla Księdza Profesora Jana Łacha w 85. rocznicę urodzin*, Stowarzyszenie Biblistów Polskich, Warszawa 2012, s. 13-15.

5. Jan Łach, *Mój życiorys*, [w:] *tamże*, s. 16-24.

6. B. Strzałkowska, *Bibliografia publikacji ks. prof. dr. hab. Jana Łacha*, [w:] *tamże*, s. 25-40.

7. B. Strzałkowska, *Rozprawy doktorskie napisane pod kierunkiem ks. prof. Jana Łacha*, [w:] *tamże*, s. 41-43.